

KWA Adrant

25^e jaargang | November 2023

25 jaar KWA & KWAdrant

Lastenverhogingen bedreigen verduurzaming voedingsmiddelenindustrie

De voorgenomen verhoging van de belastingen en heffingen, uit de voorjaarsbesluitvorming Klimaat van het kabinet, zetten een rem op de inspanningen van de voedingsmiddelenindustrie om verder te verduurzamen. Dit blijkt uit onderzoek verricht door KWA in opdracht van de FNLI. Het laat de impact zien van deze lastenverhoging bij voedingsmiddelenfabrikanten, terwijl bedrijven al te maken hebben met uitvoeringsproblemen. FNLI, als belangenorganisatie voor bedrijven in de Nederlandse voedingsmiddelensector, vertegenwoordigt een verzameling van 17 brancheverenigingen en zo'n 500 bedrijven.

Opeenstapeling van problemen

Voedingsmiddelenfabrikanten verduurzamen vooral door energiebesparing en elektrificatie van de warmtevraag. Bij het overstappen van aardgas naar elektriciteit hebben bedrijven te maken met het moeilijk verkrijgen van extra aansluitcapaciteit op het elektriciteitsnet en voldoende groene elektriciteit. Ook stijgen de netbeheerkosten de komende jaren fors en sluiten subsidie-regelingen, zoals de SDE++, niet goed aan op de karakteristieken van de voedingsmiddelenindustrie. Alsof dat nog niet genoeg is, komen daar bovenop dus de extra voorgenomen belastingen en heffingen.

Voor de verhoogde energiebelasting

Het onderzoek onthult dat vooral de verhoogde energiebelasting op aardgas een bijzonder grote impact heeft. Daarentegen blijkt de verlaging van de energiebelasting op elektriciteit slechts beperkt verlichting te bieden. De belastingen en heffingen rijzen

voor de onderzochte bedrijven de komende jaren behoorlijk de pan uit. In één geval is er zelfs sprake van een stijging van maar liefst 642 procent richting 2030 ten opzichte van 2019. Dit heeft negatieve gevolgen voor de investeringsruimte van de bedrijven om de productieprocessen binnen de voedingsmiddelenindustrie te vergroenen. Eerder dit jaar werd met een dergelijk onderzoek bij NZO (Nederlandse Zuivel Organisatie) ook al een dergelijke conclusie getrokken.

Verduurzaming is maatwerk

Volgens KWA zijn er voor alle onderzochte bedrijven voldoende technieken beschikbaar om tegen 2030 de CO₂-uitstoot aanzienlijk terug te dringen. Omdat elke voedingsmiddelenfabriek en haar omgeving weer anders is, heeft elke productielocatie een op maat gemaakt verduurzamingsplan nodig. Zo worden fabrikanten van voedingsmiddelen met een relatief hoge temperatuurvraag in de processen – denk

aan bakkerijen, zuivelproducenten en de aardappelverwerkende industrie – gedwongen om minder efficiënte technieken te gebruiken. Zonder subsidiemogelijkheden dat beter wordt afgestemd op de karakteristieken van de voedingsmiddelenindustrie is duurzaamheid financieel niet levensvatbaar voor deze groep.

KWA concludeert dat om de verduurzamingsplannen in de voedingsmiddelenindustrie te realiseren en de klimaatdoelstellingen te halen, de genoemde uitvoeringsproblemen eerst aangepakt moeten worden. Dit omvat vooral een betere afstemming van de verduurzamingsprojecten in de voedingsmiddelenindustrie op de SDE++-subsidie, evenals het zorgen voor voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet en de infrastructuur.

Adviseur

Berry de Jong

033 422 13 44
bj@kwa.nl

Adviseur

Bas Oldenhof

033 422 13 41
bo@kwa.nl

FNLI over resultaten onderzoek: snel aan de slag

Cees-Jan Adema, directeur van FNLI, licht het onderzoek toe.

Lees verder op pagina 2

Energie

Minder CO₂-uitstoot bij productie snoeprepen
Lees verder op pagina 3

Compliance

Drie compliancegolven
Lees verder op pagina 5

Veiligheid

Veilig trekhaken produceren
Lees verder op pagina 6

Contactgroepen

Ontwikkeling nieuwe platforms
Lees verder op pagina 8

Cees-Jan Adema, directeur van FNLI, licht het onderzoek toe:

FNLI over resultaten onderzoek: snel aan de slag

“Voor ons is het heel belangrijk dat we op basis van het onderzoek feitelijk kunnen laten zien wat de consequenties van de voorgenomen plannen zijn. Deze plannen hebben effect op de concurrentiekracht van de levensmiddelensector. Maar ook op het boodschappenmandje van de consument, als bedrijven hun kosten moeten doorberekenen.

Geen onderbuikgevoelens

Als belangenbehartiger laten we in de media en in de politiek zien welke consequenties de maatregelen kunnen hebben. Je ziet dat best vaak uitspraken op onderbuikgevoelens worden gedaan. Dat doen wij juist niet. Wij hebben KWA gevraagd onderzoek te doen onder onze leden om de consequenties van het overheidsbeleid feitelijk te onderbouwen. KWA heeft een dwarsdoorsnede genomen uit ons ledenbestand en gedegen gekeken naar wat de belastingplannen betekenen voor hen. Je ziet dus dat de aangekondigde energiebelasting flinke consequenties

hebben: de belasting kan met 300% tot een uitschieter van bijna 700% in één geval toenemen.

“Aanpak van KWA is robuust en betrouwbaar”

Er is door KWA ook gekeken naar de effectiviteit van de belastingmaatregelen. Denk daarbij aan fabrikanten die met hoge temperaturen moeten werken zoals bakkerijen en de zuivelindustrie. Je kunt niet zomaar die oven uitzetten of lager zetten. De omslag naar elektriciteit kan in sommige gevallen

‘niet uit’. Bedrijfstechnisch en financieel wordt het gewoon lastig.

Eerst de urgente problemen oplossen

FNLI is uiteraard niet tegen verduurzaming en elektrificatie. Maar we zien grote problemen vooral door de netcongestie. Een voorbeeld: ik was op bedrijfsbezoek en er was net een nieuwe bedrijfshal opgeleverd. Het proces is volledig geëlektrificeerd. Alleen jammer dat er een onvoorziene dieselaggregaat buiten stond te draaien, omdat er niet genoeg capaciteit is op het elektriciteitsnet. Die problemen moeten echt eerst worden opgelost: netcongestie en verbetering van de infrastructuur. Het is niet fair om een soort strafkorting te krijgen door een nog hogere energiebelasting op aardgas, terwijl je wel duurzaam wil ondernemen, maar daarin gehinderd wordt.

Als we als Nederland klimaatneutraal willen zijn richting 2050, of eerder, moeten we

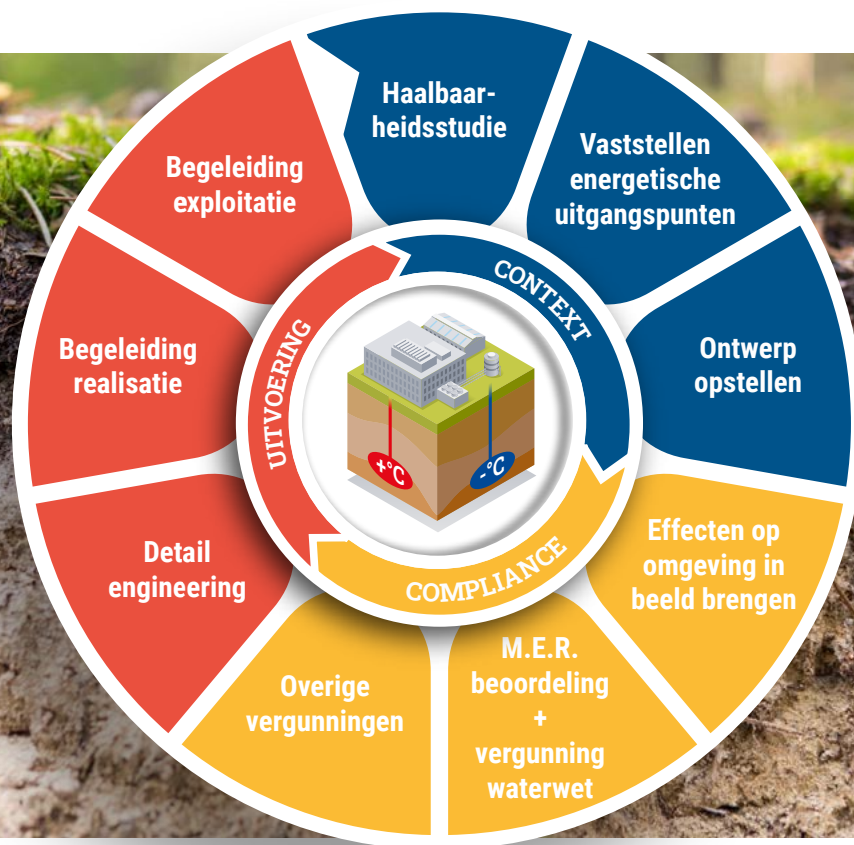
volop investeren. Zorgen dat die infrastructuur op orde is. We denken ook aan innovatie, meer decentrale energie-opwekking en zaken als onderling energie uitwisselen op bijvoorbeeld een bedrijventerrein. Ook decentrale opslag zou een optie kunnen zijn. In ieder geval: we moeten aan de slag en snel. Nu zitten stroomnetwerken op slot en ook de vergunningverlening verloopt traag.

Robuust en betrouwbaar

De FNLI werkt samen met organisaties als VNO-NCW en andere sectoren, en gaan in gesprek met de politiek om perspectief te krijgen. De aanpak van KWA bij dit onderzoek kenschetsen wij als robuust en betrouwbaar. Extra fijn is dat bij KWA ook de technische kennis aanwezig is over bijvoorbeeld de productieprocessen. Dankzij de betrouwbaarheid van het onderzoek gaan wij vol vertrouwen onze gesprekken in.”

Op naar energielabel A met een duurzame klimaatinstallatie

Welk energielabel heeft uw kantoor? In het Bouwbesluit uit 2012 staat dat het minstens energielabel C moet zijn. De overheid handhaaft hierop vanaf 1 januari 2023. Bent u al zover? Uitstekend, maar nog geen reden om stil te zitten. In het Energieakkoord uit 2013 is namelijk aangegeven dat er voor 2030 wordt gestreefd naar tenminste gemiddeld label A voor bestaande gebouwen. KWA schetst voor u de route naar realisatie van een duurzame klimaatinstallatie met ons vliegwiel voor bodemenergie.

Naast de kantoorgebouwen moeten bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh elektriciteit, 25.000 m³ aardgas of een equivalent daarvan verbruiken, energiebesparende maatregelen nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Daarom is het dan ook verstandig om na te denken over verdere verduurzaming van uw gebouwen, met als verplichte stip op de horizon een CO₂-neutraal of energieleverend bedrijfspand in 2050.

Duurzame warmte en bijna gratis koeling

Een efficiënte manier om grote stappen te zetten in het verduurzamen van gebouwen is

het aanpakken van uw klimaatinstallatie. Het inpassen van een bodemenergiesysteem is meer dan een uitstekende energiebesparende stap voor de levering van duurzame warmte en koude aan uw gebouw. Een bodemenergiesysteem is op dit moment het meest efficiënte en complete warmtepompsysteem dat op de markt te verkrijgen is. Het levert duurzame warmte en nagenoeg gratis koeling uit eigen bodem. Daarnaast bevat deze techniek een thermische batterij - de bodem zelf - waardoor opgeslagen warmte of koude op het juiste moment kan worden afgenomen. Ook is de benodigde elektrische aansluiting vaak kleiner dan bij andere warmtepomptoepassingen en is de

techniek niet hoorbaar of zichtbaar aan de buitenkant van uw gebouw. Prettig voor de omgeving, en esthetisch wel zo mooi!

Dienstverlening van a tot z

Is uw interesse gewekt? KWA helpt u graag met het verduurzamen van uw klimaatinstallatie. Met onze ruime ervaring kunnen wij u uitstekend van dienst zijn. Onze specialisten bieden een compleet dienstenpakket: van technische en financiële haalbaarheid, het maken van het ontwerp, het regelen van de benodigde vergunningen, het selecteren van de juiste aannemers en het begeleiden van de realisatie en exploitatie. In de afgelopen 25 jaar zijn we

bij meer dan 1.500 bodemenergieprojecten betrokken geweest. En ook voor uw gebouw weten we een duurzame oplossing te vinden.

Adviseur
Ad van Bokhoven
033 422 13 60
avb@kwa.nl

Adviseur
Joris Groot
033 422 13 65
jhg@kwa.nl

Al 10 jaar Makeonline voor Cosun Beet Company

Een Makeonline jubileum voor Cosun Beet Company. Immers, in 2013 werd KWA Bedrijfsadviseurs ingeschakeld om samen de vinger aan de pols te houden wat betreft wet- en regelgeving. Peter Wijnbeek is manager Veiligheid op het hoofdkantoor in Dinteloord bij Cosun Beet Company, eerder Suiker Unie, en vertelt dat er in de begintijd gewerkt werd met MakeClear, de voorloper van Makeonline. "Hier zijn we mee gestart voor milieu en in de loop der tijd hebben we modules ingezet bij al onze vestigingen", legt hij uit.

Cosun Beet Company maakt onderdeel uit van Royal Cosun, een toonaangevende, agrarische coöperatie die sinds 1899 gewassen verwerkt tot producten voor iedere dag. Ook Aviko behoort tot het concern. Cosun Beet Company gebruikt Makeonline voor de algemene Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E), wet- en regelgeving voor Arbo & Milieu en als pilot een gedeelte kwaliteit op de locatie Dinteloord.

Centraal oppakken

"En uiteraard naar tevredenheid", meldt Peter. "Ik heb als manager de centrale overview en stuur samen met de manager Milieu diverse zaken aan. Op iedere van onze vestigingen zitten onder andere een

preventiemedewerker/veiligheidskundige en een plantmanager die kunnen inloggen in Makeonline. Zaken die centraal geregeld worden, pak ik op centraal niveau in Makeonline op, dat hoeven ze bij de verschillende vestigingen niet zelf te doen. Denk aan bijvoorbeeld wijzigingen in de CMR- of ZZS-lijst, beleidszaken en de nieuwe ARIE-regeling. De locaties borgen vervolgens de lokale implementatie van wijzigingen in wet- en regelgeving indoen van toepassing."

Een continu online proces

"Een dynamische RI&E in Makeonline is zeker belangrijk voor ons. Vroeger lieten we zo eens per 4 jaar een algemene RI&E opstellen, een papieren rapport, en dat was het dan. Nu hebben we de middelen om er een

continu online proces van te maken waarin we alle aspecten frequent beoordelen. Veel beter en handiger. Je kunt wijzigingen of verbeteringen direct verwerken. Denk aan een BHV-RI&E en een Covid-RI&E. Een leuk voorbeeld is het thuiswerken, wat uiteraard veel gebeurde tijdens de corona-periode. Het thuiswerken werd toegevoegd aan de RI&E."

Prettig is ook het contact met KWA-adviseur Steven van Tilborg meldt Peter: "Eens per kwartaal neemt hij via Teams deel aan het Arbo-overleg en praat hij ons bij over wijzigingen en ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Hij helpt ons ook met het opzetten van de persoonlijke dashboards. Dat contact verloopt prima en prettig."

"Wat actuele ontwikkelingen betreft, speelt de nieuwe ARIE-regeling nu bij ons. En natuurlijk de Omgevingswet die eraan komt volgend jaar. We vinden alles terug in Makeonline en zo houden we de vinger aan de pols", besluit hij.

Adviseur
Steven van Tilborg

033 422 13 82
svt@kwa.nl

E-boiler

Minder CO₂-uitstoot bij productie snoeprepen

Bij de grootste productiefaciliteit van chocoladeproducten ter wereld, gevestigd in Nederland, is besloten een gasgestookte ketel te vervangen door een E-boiler. Veel bedrijven stappen van het gas af en willen elektrificeren, door bezorgdheid over gasprijzen, de lever(on)zekerheid en het streven naar duurzaam ondernemen. Daar komt wel wat bij kijken, onder andere het risico op corrosie. KWA kijkt mee.

Een E-boiler produceert stoom met elektriciteit, in tegenstelling tot een gasgestookte stoomketel. Tijdens het proces voor de integratie van deze nieuwe E-boiler in het huidige systeem bij deze productie van snoeprepen bleek dat de eisen die gesteld worden aan het water van een E-boiler zeer streng zijn, strenger dan de huidige aanwezige waterkwaliteit.

Hoe werkt een E-boiler?

Het is namelijk niet mogelijk om een met een E-boiler stoom te maken met onthard drinkwater, iets wat op dit moment de norm is voor veel gasgestookte ketels. Dit heeft te maken met hoe een E-boiler werkt. Door stroom door het water te laten lopen, zorgt de weerstand van het water voor een

warmteontwikkeling die gebruikt wordt om het water te verwarmen tot stoom. Wanneer er weinig weerstand is, en dus een hoge geleidbaarheid - lees zouten aanwezig zijn - wordt de stroomvraag veel te groot om de gevraagde hoeveelheid stoom te kunnen leveren.

Zouten in ketelvoedingswater

Daarom is het belangrijk de aanwezigheid van zouten in het ketelvoedingswater zo laag mogelijk te houden. Een lage geleidbaarheid van het ketelvoedingswater zorgt ook voor een minimale spui van het ketelwater. Spuien geeft ook weer verlies van warmte. Aan KWA is gevraagd hoe aan deze eisen voldaan kan worden, zónder daarbij het risico op corrosie te verhogen, en hoe

omgegaan moet worden met condensaat dat terugkomt uit de fabriek.

Hiervoor is naar verschillende scenario's gekeken en is in goed overleg met alle betrokken partijen aan een oplossing gewerkt om zowel de juiste waterkwaliteit te borgen als de mogelijkheid op corrosie te minimaliseren. Met daarbij de flexibiliteit om naast de nieuwe E-boiler ook de bestaande gasgestookte ketel in te kunnen zetten voor stoomproductie.

Adviseur
Frank de Vos

033 422 13 15
fdv@kwa.nl

Tussentijdse acties nodig om uw einddoel te behalen

Deze zomer kreeg ik op een mooie avond rond 22.00 uur een 'urgent appje' van mijn neefje. Of ik een grote rugzak te leen had voor een meerdaagse trektocht. Zo ja, of ik die dan even kon langsbrengen want de volgende ochtend om 6.00 uur ging hij op examenreis: wandelen naar Duitsland. Nu had hij dit plan al ruim voor de examens gemaakt en keek er helemaal naar uit. In de tussentijd had hij echter weinig voorbereidingen getroffen en nu moest het allemaal halsoverkop nog geregeld worden.

Hier moest ik aan denken bij het thema van deze KWAdrant: nu en morgen. Als bedrijven moeten we plannen maken voor 2030 en 2050 en kijken we daarmee jaren vooruit. Het is goed om hiermee een stip op de horizon te zetten. Daarmee zijn we er natuurlijk niet. In de weg naar de doelen toe, moeten ook de nodige acties en tussendoelen gesteld en gehaald worden. Met elk jaar een stapje, kom je uiteindelijk waar je wilt zijn.

Dit laten de verschillende artikelen over uiteenlopende projecten in deze KWAdrant weer zien. De compliancegolven zoals de aanvullende RI&E en Onderzoeksplicht Energiebesparing kennen dit jaar een deadline, maar vragen volgend jaar ook om de nodige aandacht. Graag helpen we als KWA onze klanten bij het formuleren en zetten van deze concrete stappen. Samen kijken naar het einddoel en daarvoor tussentijdse acties uitvoeren.

P.S. Mijn neefje heeft een fantastische tocht gehad en zoals hij het zelf zei: "Oom André, alles voorbereiden is toch niet avontuurlijk?" Tja, zo kun je er natuurlijk ook naar kijken...

Directie KWA Bedrijfsadviseurs

André Lokhorst
033 422 13 23, al@kwa.nl

Bas Oldenhof
033 422 13 41, bo@kwa.nl

Countdown naar compliance

ARIE-regeling definitief van kracht

De herziene ARIE-regeling is sinds begin 2023 van kracht, met als doel zware ongevallen met gevaarlijke stoffen te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. De overgangstermijn loopt tot en met 31 december 2023. Hoe staat uw bedrijf ervoor?

Wij merken dat steeds meer bedrijven zich bewust worden van de impact van de nieuwe ARIE-regeling op hun bedrijfsvoering, ofwel hun 'Licence to Operate'. Bedrijven vragen om ondersteuning om te bepalen of de herziene ARIE-regeling op hen van toepassing is en hoe ze aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

In bijlage 1 bij de Arbeidsomstandigheden-regeling zijn drempelwaarden vastgesteld voor zowel categorieën gevaarlijke stoffen (deel 1) als voor met naam genoemde gevaarlijke stoffen (deel 2) om te bepalen of de ARIE-regeling van toepassing is.

KWA heeft een handige rekentool ontwikkeld om u te helpen bij het vaststellen of de ARIE-regeling van toepassing is op uw bedrijf.

Zo ja, wat dan?

De ARIE-regeling omvat een aantal verplichtingen, waaronder:

- Het melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (indien ARIE-plichtig)
- Het uitvoeren van een aanvullende risico-inventarisatie en scenario-analyse
- Het opstellen van een Preventiebeleid Zware Ongevallen (PBZO) en het inrichten van een VeiligheidsBeheersSysteem (VBS)

- Het opstellen of actualiseren van een noodplan met het oog op ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn

KWA biedt deskundige bijstand aan bedrijven conform artikel 2.5d van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Deze bijstand omvat onder andere de beoordeling van de aanvullende RI&E en het noodplan. Vaak wordt ook ondersteuning gezocht bij het voldoen aan de andere verplichtingen. Samen met het bedrijf en zijn werknemers werken we aan draagvlak, zodat uw bedrijf op 31 december van dit jaar voldoet aan de ARIE-regeling.

Handig format ontwikkeld

Bij het uitvoeren van de aanvullende RI&E is het een vereiste dat de gevaren en risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen systematisch worden geïdentificeerd

en geëvalueerd. KWA heeft hiervoor een handig format ontwikkeld dat bij verschillende bedrijven wordt toegepast bij het uitvoeren van de aanvullende RI&E en de scenario-analyse.

Bent u nog niet begonnen? Zoals aangegeven, nadert het einde van de overgangstermijn rap. Wij helpen u graag in compliance te komen met de ARIE-regeling. Zo bent u volgend jaar optimaal voorbereid op een mogelijk bezoek van de Nederlandse Arbeidsinspectie.

Adviseur

Erik Krops

033 422 13 80
egk@kwa.nl

Adviseur

Erik Bleichrodt

033 422 13 90
ebl@kwa.nl

Van vandaag naar nu stappen zetten

morgen:

Bij KWA richten we ons stevig op de toekomst, met het oog op overmorgen in 2050 waar klimaatneutraliteit, volledige circulariteit en een gifvrije omgeving de standaarden zijn. **Maar hoe bewegen we in die richting?** Wij adviseren: start vandaag nog en koers al mee op de huidige compliance golven naar morgen. Zie de Omgevingswet, ARIE-regeling en Energiebesparingsplicht niet als bureaucratische musts, maar als concrete kansen om uw onderneming toekomstbestendig te maken. Deze uitgave van KWADRANT benadrukt het belang van onmiddellijke actie. Benut deze regelgeving als aanleiding voor een krachtige sprong voorwaarts richting een groener en duurzamer morgen.

Omgevingswet

Lang gewacht, toch gekomen

Op 1 januari 2024 is het zover: de Omgevingswet wordt ingevoerd. De ontwikkeling en invoeringsdatum zijn al jaren onderwerp van gesprek. Want er gaat het nodige veranderen en toch blijft ook veel hetzelfde. Wat verandert er allemaal voor uw bedrijfslocatie?

Een vraag die wij bij KWA Bedrijfsadviseurs vaak krijgen. Was deze vraag maar net zo makkelijk te beantwoorden. Om de Omgevingswet in haar volle breedte inclusief besluiten en lokale wetgeving te doorgronden, is een stapsgewijze aanpak een vereiste. Moet dat dan allemaal in de

komende maanden? Nee dat moet niet. Er is overgangsrecht voor de verschillende onderdelen. Moet het echt een keer en hoe snel dan? Ja, adviseren wij, al was het maar om de huidige milieuruimte niet te verliezen dan wel u te laten verrassen als er wat verandert op uw bedrijfslocatie.

Krijg uw basis inzichtelijk

Gebruik dit jaar nog om de basis inzichtelijk te krijgen. Daarbij helpen de volgende vragen: welke milieubelastende activiteiten heb ik op mijn bedrijfslocatie, zijn deze vergunningplichtig of vallen deze onder de algemene regels? Als uw bedrijf water loost, ga dan na waar deze stroom vandaan komt en probeer deze te koppelen aan een milieubelastende activiteit. Als laatste is het belangrijk om na te gaan hoever de gemeente van uw bedrijfslocatie is met haar Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

In die Omgevingsvisie ziet u welke ideeën leven over het gebied waar uw bedrijf is gevestigd. In het Omgevingsplan worden straks regels voor verschillende milieu-onderwerpen ondergebracht, die eerst onder

landelijke wetgeving vielen zoals geluid en bodem. Kloppen de voorschriften die in het Omgevingsplan staan? Is uw milieuruimte ook daar goed overgenomen? Veel vragen waarop u de antwoorden moet vinden.

Volgend jaar stap dieper

Voor volgend jaar adviseren wij een stap dieper te gaan en een GAP-analyse uit te voeren. Wat had ik, wat krijg ik en welke verschillen zitten hiertussen? Wij helpen u graag met deze en andere vragen rondom de Omgevingswet.

Adviseur

Jette Muijsson

033 422 13 79
jm@kwa.nl

Rapporteren over de energiebesparingsplicht

De energiebesparingsplicht is aangescherpt. De energiebesparingsplicht verplicht bedrijven en instellingen met een verbruik van meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 nm³ aardgas(equivalent) om alle energie- en CO₂-reducerende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder uit te voeren. Vóór 1 december 2023 moeten de locaties van bedrijven aantonen dat ze hieraan voldoen via de informatieplicht en voor energie-intensieve bedrijven aanvullend via de rapportage onderzoeksplicht.

Er zijn geen vrijstellingen meer, waardoor deze verplichting nu voor bijna alle bedrijven geldt. Eens in de vier jaar moet er gerapporteerd worden over de energiebesparingsplicht. In dit artikel maken wij ook een doorkijk naar morgen. Aangezien met name een onderzoeksplicht-rapportage veel werk is, zijn veel bedrijven reeds begonnen met het opstellen van de rapportages. Zeker de isolatiescan en de motorenscaan blijkt een aanzienlijke exercitie voor veel locaties,

aangezien deze in andere verplichtingen nog niet eerder vereist was.

Veel wijzigingen en dus vertragingen

Het proces van het opstellen van een goede onderzoeksplicht-rapportage is behoorlijk bemoeilijkt doordat de definitieve erkende maatregellijsten, rapportagevoorschriften en de openstelling van het e-loket lang op zich hebben laten wachten. Hierin zaten nog behoorlijke wijzigingen in vergelijking met de

conceptdocumenten. Hierdoor liepen veel bedrijven vertragingen op.

Als KWA begeleiden wij veel bedrijven met invulling geven aan de energiebesparingsplicht. Wij merken dat CO₂-uitstoot en energiebesparing steeds belangrijkere onderwerpen worden voor bedrijven en de overheid. We verwachten ook een strengere handhaving op dit onderwerp dan in het verleden. Gezien de doelstellingen van de overheid en de maatschappelijke ontwikkelingen wordt het van een steeds groter bedrijfskundig belang om energie gedegen op te pakken in een organisatie.

Maak energie onderdeel in uw systeem

Het is dus slim om in uw duurzaamheidsbeleid energiebesparing en CO₂-reductie een belangrijke rol te geven. Het borgen van uw resultaten uit de onderzoeksrapportage in uw managementsysteem is daar een

belangrijk onderdeel van. Voor de dag van morgen is het belangrijk te zorgen dat de complianceverplichtingen zoals de onderzoeksplicht en de verplichte energiezorg goed zijn geborgd. Voor óvermorgen wilt u weten hoe u de energietransitie vorm moet geven en hoe snel u actie moet nemen om uw eigen én de overheidsdoelstellingen te bereiken door een langetermijn-energiestrategie op te stellen voor u bedrijf. KWA helpt bij al uw korte- en langetermijnplannen.

Adviseur

Wobbe van den Kieboom

033 422 13 42
wki@kwa.nl

Adviseur

Marcel van den Bovenkamp

033 422 13 45
mb@kwa.nl

Drie compliancegolven: ARIE, Omgevingswet, onderzoeks- en energiebesparingsplicht

Hoe zorgt u ervoor dat uw organisatie zich vandaag klaar maakt voor de ontwikkelingen van morgen? Vanuit de context ziet KWA compliancegolven en ontwikkelingen zoals Omgevingswet, ARIE en energiebesparingsplicht, die impact gaan hebben op bedrijfsvoering en op bedrijven afkomen. En als de PlanDoCheckAct-cirkel in uw organisatie goed werkt, dan zijn dergelijke compliance ontwikkelingen op tijd gespot en als risico óf kans beoordeeld. De nodige maatregelen worden ingepland en uitgevoerd, zodat doelstellingen bereikt worden en u klaar bent voor de ontwikkelingen van morgen.

Dat gebeurt op de goede manier als uw managementsysteem optimaal doeltreffend en effectief werkt en bijdraagt aan continue verbetering. Om dat te toetsen voert u periodiek interne audits uit. De interne audit is bij uitstek hét instrument om zicht te krijgen op het verbeterpotentieel van de organisatie. Hiervoor zet u interne auditoren in. Dat zijn collega's, die periodiek een aantal interne audits uitvoeren, voor een paar jaar. En die het leuk vinden om een aantal keer

per jaar buiten hun eigen werkveld in gesprek te gaan met collega's over hoe het managementsysteem bijdraagt aan 'het goede doen'.

Kansen mislopen

U voelt het al aan: bij veel organisaties zijn de interne audits een verplicht nummer, dat naast het gewone werk óók nog uitgevoerd moet worden. Door complexiteit van vereisten, normen en verplichtingen, door verminderde beschikbaarheid van

interne mensen of door hoog verloop onder interne auditoren krijgen organisaties het interne auditprogramma niet meer rond en lopen daardoor achter in hun plannen.

Kan KWA inspringen?

Dat is het moment waarop KWA benaderd wordt. 'Kunnen jullie voor ons interne audits uitvoeren?' is een veel gehoorde vraag. En natuurlijk kunnen we dat en zelfs veel meer dan alleen maar de interne audits uitvoeren.

We kunnen het hele interne auditprogramma overnemen en draaien. De KWA interne auditoren zijn ervaren leadauditoren, die bij veel bedrijven audits op allerlei gebied uitvoeren en daardoor gewend zijn efficiënt audits voor te bereiden en interviews te houden op allerlei niveaus in organisaties.

Daarnaast kijken we ook met u naar wat ervoor nodig is om (weer) te komen tot de ideale situatie: een goed op elkaar ingespeeld intern auditorenteam, dat met kennis en kunde, ruimte en tijd optimaal bijdraagt aan uw continue verbeterproces. En tot die tijd...staan wij voor u klaar.

Adviseur

Linda Gentner

033 422 13 72
lge@kwa.nl

BRiNK
1903 – 2023

Veilig trekhaken produceren bij Brink Towing Systems

Terug naar het jaar 1903, de oprichtingsdatum van wat tegenwoordig Brink Towing Systems heet. Dat jaar was de start van Brink als smederij in Assen, 120 jaar later staat de moderne productielocatie van trekhaken in Staphorst. Anno 2023 zijn de veiligheidseisen uiteraard geheel veranderd. "Daarom hebben wij KWA ingeschakeld om ons bij die eisen te ondersteunen", vertelt Henri Schra, HSE coördinator bij Brink.

Diverse adviseurs hebben een Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E) uitgevoerd, recent deed Richard Garcia dat. Waarom eigenlijk? "Een eerdere partij die bij Brink onderzoek heeft gedaan, deed de aanbeveling om verdiepende RI&E's uit te voeren, zoals op geluid, gevaarlijke stoffen en fysieke belasting van onze werknemers. KWA is juist die partij die die gecombineerde vraagstukken aan kan", zegt Henri.

Veel verschillende handelingen

Wat valt als eerst op? "Wat veel mensen, en ook Richard, opvalt bij Brink dat het zo veel verschillende dingen en handelingen zijn: een plaat metaal komt binnen en dat wordt

gesneden met lasers. We zagen, we knippen. Daarna coaten we de trekhaken in onze coatinglijn en worden ze vervoerd naar de afdeling Packaging of een montageafdeling. Voordat ze gereed zijn voor verzending, hebben ze dus al een heel leven achter de rug", legt hij uit. "Dus veel verschillende handelingen voor eigenlijk één product. En we werken met gevaarlijke stoffen. Dankzij het uitvoerige rapport van KWA hebben we nu veel meer inzicht in wat voor stoffen precies, het gaf echt verdieping. Brink gebruikt zo'n 250 verschillende soorten chemicaliën, denk aan kit, lijm, coatings, smeermiddelen, je moet echt weten wat je in huis hebt."

Tilhulp aangeschaft

Henri is enthousiast over de recent aangeschafte tilhulp: "Onze trekhaken staan op een rek en dat moet een collega optillen en kantelen. Zwaar werk en dat geeft een fysieke belasting. Dit werd gesignaleerd tijdens het onderzoek en gaf de doorslag om een machine te laten maken die deze

handeling nu uitvoert. Een nieuw project, wat tijd én geld kostte maar wel met een heel mooi resultaat." Tot slot zijn ervaringen met KWA: "Bij Brink spelen veel expertises en zaken, waardoor we met meerdere adviseurs contact hadden. Ik vind het prettigst om contact met één adviseur te hebben en dat werd Richard. Voor nu is de opdracht afgerond."

Adviseur
Richard Garcia

033 422 13 63
rga@kwa.nl

GINAF Veiligheid voor alles

Innovatief duurzaam ondernemen, dát kenmerkt GINAF Trucks in Veenendaal. Zij maken, naast diesel aangedreven wagens, elektrische vrachtwagens en bedrijfswagens, en sinds kort ook waterstofvoertuigen. Werken met waterstof en lithiumbatterijen kan veiligheidsissues met zich meebrengen. Daarom schakelden voormalig directeur Roeland van der Woude en preventiemedewerker Johan Bruils KWA in om hun Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) en Explosieveiligheidsdocument (EVD) up-to-date te brengen.

GINAF Trucks kent een lange historie. De ongeveer 40 medewerkers maken speciale opbouwmodules voor vrachtwagens, helemaal op maat gemaakt voor haar klanten. Ze bouwen ook DAF en Mercedes vrachtwagens om tot elektrische en vooral hier komt de RI&E om de hoek kijken, zeggen Roeland en Johan: "Wij werken innovatief en duurzaam. De

gebruikte technieken zijn gloednieuw. Onze werkplaats is aangepast op het werken met waterstof en lithium-batterijen. Daarbij moet je wel een goed verhaal hebben over veiligheid richting je medewerkers."

Op een andere manier kijken

Zo werd de expertise op dit vlak ingeschakeld van KWA. Wat waren de

bijzonderheden? "Importeurs en fabrikanten werken met kant en klare producten, wij niet. We hebben bijvoorbeeld te maken met open batterijen. En niet alles is bekend, de ontwikkelingen gaan hard. Het moet wel veilig blijven. KWA adviseur Erwin de Graaf wees ons op zaken waar we minder over nagedacht hadden. We werken bijvoorbeeld al heel lang met speciaal eigen gereedschap. Daar zit geen keurmerk op. We kregen het advies erop te vermelden hoeveel tonnage een bepaalde tool kan dragen. Want producten worden steeds zwaarder merken we. Dat betekent op een andere manier kijken naar je processen en werkzaamheden", zegt het duo.

Al die regeltjes

Een extern oog ziet soms meer, was de ervaring van Johan en Roeland: "Er

waren geen echt grote verrassingen dus we werken al veilig genoeg gelukkig. De medewerkers snappen het ook. Veel mensen werken hier al vrij lang en vragen zich soms af of we niet doorslaan met die regeltjes. Maar we zijn duidelijk op dit vlak: 'het is voor jullie veiligheid, de veiligheid van het bedrijf en we willen geen risico's nemen.' Je moet het goed uitleggen. Het gaat erom de balans te vinden tussen veiligheidsnormen en de uitvoerbaarheid van het werk." KWA kan u hierbij helpen, neem contact op als u meer wilt weten.

Adviseur
Erwin de Graaf

033 422 13 16
edg@kwa.nl

Van ingewikkelde Excel naar overzicht met Makeonline

SWARCO gooide het roer om: geen ingewikkelde Excel-sheets meer, maar overzicht via **Makeonline**. SWARCO moet bijvoorbeeld het milieuaspectenregister up-to-date houden en gebruikte daar tot voor kort Excel-sheets voor. Het bedrijf zorgt voor slimme mobiliteitsoplossingen zoals intelligente verkeersregelinstallaties voor veilige en efficiënte doorstroming van het verkeer, met daarnaast grote renovatieprojecten en slim onderhoud aan tunnels, bruggen, sluizen en vliegvelden. Ook realiseert het bedrijf duurzame vervanging van openbare verlichting.

Pam Kusters is KAM-adviseur bij SWARCO en vertelt: "Wij zijn een trots lid van de CO₂-prestatieladder, niveau 5. Wij kennen KWA al heel wat jaren omdat Marcel van den Bovenkamp ons ondersteunt om dit niveau te behouden en ons als bedrijf hierin altijd een stapje verder te verbeteren. Via hem kwamen we in contact met Steven van Tilborg van **Makeonline**."

Pam trad vorig jaar in dienst bij SWARCO in Amersfoort en kreeg direct het ISO 14001 certificaat (milieumanagementsysteem) in haar portefeuille. En toen? "Ik had geen ervaring met milieuwetgeving en de audits

kwamen eraan. De collega die dit eerder verzorgde, zou snel vertrekken. Via Marcel van KWA kwamen we in contact met zijn collega die ons verder heeft geholpen met ISO 14001. We lieten aan hem zien hoe we wet- en regelgeving bijhielden: via Excel. Eerlijk is eerlijk: dan loop je vaak achter de feiten aan."

Ingezet bij 11 vestigingen

En dus verscheen Steven ten tonele en met hem **Makeonline**, vertelt Pam: "Hij begeleidt SWARCO nu bij het gebruik van **Makeonline**. We zijn een nieuw team en hebben een nieuwe weg ingeslagen door processen te automatiseren. **Makeonline** bleek dé oplossing voor ons. We zetten het in voor onze 11 vestigingen en het wordt beheerd door de KAM-afdelingen."

Pam herinnert zich die eerste weken tijdens de introductie van **Makeonline**: "Ik dacht, moet ik dat allemaal onthouden, wanneer kies je wat en hoe werkt het allemaal? Maar gaandeweg vind je je draai en komt het goed. Steven weet de materie leuk te maken, wetgeving is toch een beetje droge kost en met wat humor wordt het behapbaar.

Daarnaast helpt hij met het uitwerken van praktische voorbeelden en legt hij het goed uit. Nu snappen we het systeem goed en werken we er volop mee. Ik ben inmiddels in staat om het ook anderen uit te leggen en daarvoor moet je het zelf eerst goed begrijpen."

Lekker overzichtelijk

Pam noemt de voordelen: "Iedere maandag een mail met je taken voor die week. Lekker overzichtelijk. Net zoals het dashboard, groen is goed, rood dus niet. Allemaal heel logisch. Je hoeft geen eigen lijstjes meer bij te houden, dat doet **Makeonline** voor je. Bij vragen staat Steven paraat. Als ik denk aan de toekomst, dan wil ik **Makeonline** ook

gebruiken voor nieuwe certificeringen, zoals de ISO 55001 norm assetmanagement. Deze norm wordt steeds belangrijker voor onze afdeling Asset Management. Gezien de positieve ervaringen, lijkt het me prima om dat via **Makeonline** te borgen."

Adviseur

Steven van Tilborg

033 422 13 82
svt@kwa.nl

Adviseur

Marcel van den Bovenkamp

033 422 13 45
mb@kwa.nl

Legionella in de leidingen?

Check bij Renewi

Op een oudere locatie in Amsterdam, waar Renewi haar afvalverwerking uitvoert, doet zich een situatie voor die wat uitdagingen met zich meebrengt. Drinkwaterleidingen zijn niet allemaal gedocumenteerd, wat gevolgen heeft voor hun milieubeheersplan. Rosa Meijer, SHEQ-officer bij Renewi, legt uit dat deze kwestie invloed heeft op hun werk en dat ze de hulp van KWA hebben ingeroepen om het risico op legionellabesmetting in te schatten.

Frank de Vos van KWA verheldert meteen een veelvoorkomende misvatting: "Zelfs als er legionellabacteriën in het drinkwater aanwezig zouden zijn, word je er niet ziek van wanneer je het drinkt. Pas wanneer het water wordt verneveld, zoals in douches en bij het reinigen, kunnen de bacteriën zich via kleine neveldruppeltjes – aerosolen - verspreiden en kunnen mensen ziek worden wanneer ze deze aerosolen inademen."

Rosa legt uit waarom de aandacht voor legionella bij Renewi actueel is: "Op deze locatie worden de containers en

vrachtwagens gereinigd, waarbij verneveling plaatsvindt en dus het risico op legionellabesmetting toeneemt. We hebben daarom KWA gevraagd ons legionella-beheersplan bij te werken."

Waterleidingen afkoppelen

Samen met Rosa heeft Frank het terrein ter plekke doorgelopen: "Frank heeft gekeken waar de leidingen zichtbaar waren en waar ze eindigden. Er waren ook oude drinkwaterleidingen die niet meer in gebruik waren. Ons is geadviseerd deze af te koppelen om stilstaand water te vermijden. Stilstaand

water verhoogt het risico op legionellavorming. Tijdens renovaties stuiten we soms zelfs op leidingen die niet eens op tekening staan door alle aanpassingen door de jaren heen."

Na de grondige inventarisatie zijn passende maatregelen genomen: "We hebben ook het milieubeheersplan geüpdatet met de aanbevelingen van Frank, zoals het afkoppelen van leidingen en het installeren van terugslagkleppen," concludeert Rosa. "Dit zorgt, samen met de overige beheersmaatregelen, voor een veilige situatie en werkomgeving

voor onze werknemers ten aanzien van risico's op legionellabesmetting."

Als werknemer heeft u een zorgplicht voor uw medewerkers, dat valt onder uw RI&E. KWA helpt bedrijven aan die zorgplicht te voldoen, zoals het maken van een legionella-beheersplan of milieubeheersplan.

Adviseur

Frank de Vos

033 422 13 15
fdv@kwa.nl

Ontwikkeling nieuwe platforms

CSRD-richtlijn en ARIE-regeling

KWA faciliteert de platforms KAM contactgroep en BNET (Bedrijvennetwerk Energietransitie). Onlangs werden voor beide groepen drukbezochte en succesvolle bijeenkomsten georganiseerd.

KWA is bezig met de ontwikkeling van twee nieuwe werkgroepen, één rondom de CSRD-richtlijn en één voor de ARIE-regeling. In de Corporate Sustainability Reporting

Directive (CSRD) staat dat vanaf 2024 meer bedrijven moeten rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu. Lastige materie en daarom heeft

KWA een werkgroep opgericht om samen de CSRD op te pakken. Als tweede wil KWA bedrijven organiseren rondom de ARIE-regeling. Meer over de ARIE in een artikel in deze KWAdrant. Met een nieuw netwerk helpen we die bedrijven daarbij. U vindt meer informatie op onze website over de twee nieuwe werkgroepen.

maken ook. Kijk op www.kamcontact.nl voor alle informatie. De BNET website (bedrijven-netwerkenergietransitie.nl) krijgt binnenkort ook een nieuw uiterlijk.

Nieuwe website voor KAM contactgroep

De KAM contactgroep website is totaal vernieuwd. Met een nieuw logo, vernieuwde inhoud en nieuwe uitstraling. Lid worden kan als vanouds en als introductie een keer kennis

NIEUWE MEDEWERKERS

Julia Langer

"In augustus ben ik gestart in het team KAM-management. Afgelopen jaar heb ik mijn studie Corporate Sustainability afgerond met Milieuwetenschappen als bachelor. Bij KWA ga ik me o.a. bezighouden met duurzaam ondernemen, rapportageverplichtingen en CO₂-uitstoot. De gezonde werksfeer en grote vakkennis bij KWA beloven een goede start van mijn carrière."

Functiegebied:

Duurzaam ondernemen

Diederick van Drunen

"Sinds juli 2023 werk ik als adviseur KAM-management bij KWA. Het adviesbureau waar ik ruim 4 jaar zeer prettig mee heb samengewerkt vanuit mijn vorige rol als KAM-manager. Daarvoor heb ik 15 jaar als productontwikkelaar in voornamelijk de chemische industrie gewerkt. De uitdagingen van onze klanten zijn mij dus niet vreemd. Het continu verbeteren in samenwerking met deze bedrijven geeft mij veel energie."

Functiegebied:

KAM-management

Anna-May Trompenaars

"Van jongs af aan voelde ik me aange-trokken tot beroepen waarbij een belangrijke puzzel wordt opgelost, iets nieuws wordt ontwikkeld, waarmee je een verschil kan maken in de maatschappij. Mijn beroep als softwareprogrammeur beantwoordt mijn liefde voor praktische oplossingen, mens en techniek. Met deze passie en de kennis die ik bij mijn opleiding heb opgedaan, verrijk ik **Makeonline** en kan ik bij KWA groeien van een junior naar een medior functie."

Functiegebied:

Softwareontwikkeling

Bijeenkomsten

U kunt bij KWA ook terecht voor allerlei webinars en bijeenkomsten. Over de Omgevingswet bijvoorbeeld. Maar ook over in compliance blijven en diverse ISO-trainingen.

Meer vindt u op onze website.

WORD EIGENAAR VAN JOUW TOEKOMST

KWA zoekt collega's

Wij hebben diverse vacatures open staan: van jurist milieu tot adviseur industriële veiligheid. KWA'ers vindt u ongeveer in alle branches: van levensmiddelenindustrie tot afvalverwerking. KWA brengt helderheid in het woud van regelgeving op het vlak van milieu, veiligheid, arbo, kwaliteitsvraagstukken en energie.

Onze expertise: in compliance komen en blijven, realiseren van (technische) projecten, CO₂-reductiestrategie en -implementatie en het veiliger maken van de werkomgeving.

Op werkenbijkwa.nl geven collega's een inzicht in de dagelijkse praktijk en waarom zij juist voor KWA hebben gekozen.

Nieuwsgierig?

Check dan de QR-code.

